

Cuprins

Cuprins	VII
Prefață.....	XV
Abrevieri.....	XXI
PARTEA I.....	1
Capitolul I. Considerații introductive.....	1
Secțiunea 1. Problematika protecției mediului – generalități.....	1
Secțiunea a 2-a. Evoluția reglementărilor internaționale în domeniul dreptului mediului	8
Secțiunea a 3-a. Daunele de mediu transfrontaliere.....	14
§1. Conceptul de daună de mediu transfrontalieră	14
§2. Daune de mediu versus daune ecologice. Delimitări conceptuale	18
§3. Delimitarea conceptuală dintre „ <i>state responsibility</i> ” și „ <i>state liability</i> ”	20
3.1. Tipuri de răspundere.....	25
3.1.1. Răspunderea obiectivă („ <i>objective liability</i> ”)	25
3.1.2. Răspundere strictă („ <i>strict liability</i> ”).....	25
3.1.3. Răspunderea absolută („ <i>absolute liability</i> ”) ..	26
3.1.4. Răspunderea <i>sine delicto</i> („ <i>sine delicto</i> <i>liability</i> ”)	26
3.1.5. Răspunderea pentru risc („ <i>risk liability</i> ”).....	26
Secțiunea a 4-a. O selecție de cazuri referitoare la soluționarea diferendelor privind daunele de mediu transfrontaliere.....	27
§1. Arbitrajul în afacerea focilor din Marea Bering	27
§2. Arbitrajul privind Topitoria Trail	28

VIII *Răspunderea internațională a statelor pentru daunele de mediu*

§3. Cazul diferendului internațional privind Strâmtoarea Corfu	30
§4. Accidentul de la centrala nucleară de la Cernobîl	31
§5. Cazul privind Barajul Gabčíkovo-Nagymaros	32
§6. Cazul privind uzina MOX	34
§7. Arbitrajul privind calea ferată „Rinul de Fier”	36
§8. Cazul privind fabrica de celuloză de pe râul Uruguay	38

Capitolul II. Reglementarea răspunderii statelor pentru daunele transfrontaliere în dreptul internațional.....42

Sursele dreptului internațional al mediului	42
Secțiunea 1. Cutuma în dreptul internațional al mediului....	43
Secțiunea a 2-a. Principiile dreptului internațional al mediului.....	46
§1. Principiile Declarației de la Rio.....	47
1.1. Principiul dezvoltării durabile	47
1.2. Principiul precauției și prevenției.....	49
1.3. Principiul „poluatorul plătește”	50
1.4. Principiul răspunderii comune, dar diferențiate a statelor pentru daunele de mediu.....	51
§2. Alte principii ale dreptului internațional al mediului	53
2.1. Principiul <i>sic utere tuo ut alienum non laedas</i>	53
2.2. Principiul bunei vecinătăți și principiul cooperării internaționale în problematica protecției mediului	53
2.3. Principiile protejării zonelor comune, interesului comun al umanității și a patrimoniului comun al umanității	55
2.3.1. Zonele comune – <i>res communis</i>	55
2.3.2. Interesul comun al umanității.....	56
2.3.3. Patrimoniul comun al umanității – bunurile comune	57
Secțiunea a 3-a. Tratatul.....	58
§1. Analiza principalelor tratate internaționale.....	62

1.1. Convenția privind evaluarea impactului de mediu în context transfrontalier	62
1.2. Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu.....	64
1.3. Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbările climatice (UNFCCC) și Acordul de la Paris privind schimbările climatice.....	67
1.4. Convenția europeană privind protecția mediului prin mijloace de drept penal.....	69
1.5. Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontalieră și a lacurilor internaționale	71
1.6. Convenția de la Basel privind controlul transportului transfrontalier al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora	73
1.7. Convenția de la Stockholm privind Poluanții Organici Persistenti	74
1.8. Convenția privind utilizarea cursurilor de apă internaționale în alte scopuri decât navigația	75
Secțiunea a 4-a. Surse secundare	77
§1. Rolul jurisprudenței și doctrinei în formarea de reguli referitoare la răspunderea pentru daunele de mediu transfrontaliere	77
§2. Comisia de Drept Internațional.....	81
Secțiunea a 5-a. Alte surse care pot influența evoluția dreptului internațional al mediului	83
§1. Conceptul de „soft law” și dreptul internațional al mediului	83
1.1. Conceptul „soft law” și răspunderea internațională	84
§2. Organizațiile non-guvernamentale și aportul lor în crearea de reguli privind daunele de mediu transfrontaliere	86

X	<i>Răspunderea internațională a statelor pentru daunele de mediu</i>	
	2.1. Statutul juridic al ONG-urilor și influența lor în problemele de mediu.....	88
	2.2. Rolul ONG-urilor în litigii de mediu.....	91
PARTEA II.....		99
	Capitolul III. Răspunderea internațională a statelor din perspectiva protecției mediului.....	99
	Considerații generale	99
	Secțiunea 1. Răspunderea pentru daunele de mediu transfrontaliere rezultate din activități neinterzise de dreptul internațional.....	102
	§1. Introducere.....	102
	§2. Condiții pentru invocarea răspunderii	107
	A) Existența daunei.....	107
	B) Atribuirea	108
	C) Legătura de cauzalitate.....	110
	D) Obligația de a repara	110
	E) Rolul prevenției	110
	F) Cauze care înlătură răspunderea	112
	§3. Analiza daunelor de mediu transfrontaliere rezultate din activități neinterzise de dreptul internațional	113
	3.1. Activități nucleare	113
	3.2. Activități spațiale.....	119
	3.3. Activități maritime	121
	3.4. Alte activități care presupun folosirea unor substanțe periculoase	124
	Secțiunea a 2-a. Răspunderea pentru daunele de mediu transfrontaliere rezultate din fapte ilicite potrivit dreptului internațional	126
	§1. Introducere.....	126
	§2. Circumstanțe care exclud caracterul ilicit al faptei...	129
	§3. Consecințele stabilirii răspunderii pentru faptele ilicite	132
	3.1. Câteva aspecte privind răspunderea statelor pentru faptele ilicite din perspectiva daunelor de mediu.....	133

§4. Analiza daunelor de mediu transfrontaliere rezultate din fapte ilicite potrivit dreptului internațional	137
4.1. Poluarea aerului	137
4.2. Poluarea cursurilor de apă transfrontaliere	140
4.2.1. Problema acviferelor transfrontaliere	142
4.3. Poluarea solurilor	144
Secțiunea a 3-a. Răspunderea pentru daunele de mediu transfrontaliere provocate patrimoniului comun al umanității	146
§1. Introducere	146
§2. Dezvoltarea conceptului de patrimoniu comun al umanității și problema teoriei echității între generații	149
2.1. Teoria echității între generații	152
§3. Analiza daunelor de mediu transfrontaliere provocate patrimoniului comun al umanității	154
3.1. Marea liberă	162
3.2. Atmosfera	166
3.3. Regiunile polare	169
3.4. Spațiul cosmic	171

Capitolul IV. Soluționarea diferendelor în materie

de daune de mediu transfrontaliere	174
Secțiunea 1. Considerații introductive	174
§1. Modalități de evitare a diferendelor de mediu	181
1.1. Consultările	182
1.2. Monitorizarea	184
1.3. Raportarea	184
Secțiunea a 2-a. Mijloace non-jurisdicționale de soluționare a diferendelor	187
§1. Negocierile	188
§2. Bunele oficii și medierea	191
§3. Ancheta și concilierea internațională	192
Secțiunea a 3-a. Mijloace jurisdicționale de soluționare a diferendelor	193
§1. Curtea Internațională de Justiție	195

XII	<i>Răspunderea internațională a statelor pentru daunele de mediu</i>	
1.1.	Câteva aspecte privind jurisprudența Curții Internationale de Justiție în materie de mediu.....	200
1.2.	Situația insulei Tuvalu. Un potențial caz la CIJ?	203
§2.	Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării.....	206
2.1.	Aspecte privind jurisprudența Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării.....	210
§3.	Curtea Permanentă de Arbitraj	213
§4.	Curtea Europeană a Drepturilor Omului.....	218
4.1.	Recunoașterea internațională a drepturilor omului la un mediu curat în jurisprudența CEDO	221
§5.	Curtea de Justiție a Uniunii Europene	227
§6.	Soluționarea diferendelor din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului	229
PARTEA a III-a	233
Capitolul V. Elemente de drept comparat în domeniul răspunderii pentru daunele de mediu transfrontaliere...	233
Secțiunea 1. Aplicarea dreptului național în poluările transfrontaliere.....	233
Secțiunea a 2-a. Reglementări de dreptul mediului în diferite state ale lumii.....	238
§1. Statele Unite ale Americii.....	238
§2. Argentina	241
§3. Brazilia	244
§4. Franța.....	247
§5. China	251
§6. Nigeria	256
§7. Australia	259
Capitolul VI. Răspunderea juridică pentru daunele de mediu în dreptul românesc	263
Secțiunea 1. Evoluția protecției mediului în dreptul românesc.....	263
Secțiunea a 2-a. Condițiile răspunderii pentru daunele de mediu	271

2.1. Măsuri de prevenire și reparare a prejudiciului de mediu.....	274
2.1.1. Acțiuni preventive	274
2.1.2. Acțiuni reparatorii	275
2.1.3. Dreptul la acțiune	276
Secțiunea a 3-a. Formele răspunderii juridice pentru daunele de mediu.....	278
§1. Răspunderea civilă delictuală în dreptul mediului....	279
§2. Răspunderea contravențională în dreptul mediului ..	282
§3. Răspunderea penală în dreptul mediului.....	287
Capitolul VII. Concluzii și propuneri de îmbunătățire a regimului răspunderii pentru daunele de mediu transfrontaliere	292
Secțiunea 1. Impactul poluării transfrontaliere asupra mediului la nivel global. Granițele nu opresc poluarea	292
Secțiunea a 2-a. Propuneri și perspective	301
A. Necesitatea unei curți internaționale specializată în probleme de mediu.....	301
B. Stabilirea unor standarde universale pentru evaluarea impactului asupra mediului	303
C. Concluzii	304
Bibliografie	307
Index alfabetic.....	319